

Enheten för naturvård

Öbacken SE0110296

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18677-2017

Namn	Öbacken	Areal	5,9 ha
Natura 2000-kod	SE0110296		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6270	*Silikatgräsmarker	5,2	88
8230	Hällmarkstorräng	0,5	8,5

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Öbacken

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18677-2017

Öbacken är utpekad som Natura 2000-område för sina höga hävdgynnade värden. Då dessa återfinns i båda livsmiljöerna är också båda prioriterade.

Öbacken ligger i ett hävdat jordbrukslandskap och inom en sjukilometersradie kring objektet finns gott om betesmarker som berättigar till miljöersättning för betesmarker och slåtterängar med särskilda värden. Även om endast två ytterligare områden är utpekade som Natura 2000-objekt inom radien torde åtminstone en del av områdets arter ha möjlighet till spridning i landskapet.

Som framgår av tabell 3 är fortsatt årlig hävd den prioriterade skötselåtgärden och en förutsättning för att områdets värden ska bevaras långsiktigt. Ett fastställt miljöersättningsåtagande behövs för att säkra detta.

Bevarandemål för Öbacken

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

*Silikatgräsmarker (6270)

- Arealen silikatgräsmarker ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdad av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation ska inte förekomma alls eller endast i begränsad omfattning.
- Blommande/bärproducerande buskar och småträd, t.ex. slån, nypon och enar, ska bevaras i låg täckningsgrad.
- Grässvålen ska i huvudsak vara solexponerad med spridda buskar och träd.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel låsbräken, backtimjan, brudbröd, kattfot och blåsuga, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Hällmarkstorräng (8230)

- Arealen hällmarkstorräng ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdad av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation ska inte förekomma.
- Viss störning av tramp ska förekomma med fläckvis blottad jord som gynnar konkurrenssvaga, ettåriga örter samt skorplavar och bladlavar på hällarna.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel styvmorsviol och gul fetknopp, ska finnas i livskraftiga bestånd.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18677-2017**Beskrivning av området**

Öbacken är en betesmark på en kulle i åkerlandskapet söder om Närtuna kyrka i Norrtälje kommun, alldeles invid gränsen till Vallentuna och Sigtuna kommuner. Omgivningarna utgörs av vidsträckta åkerarealer och våtmarken Hederviken i söder. Den betade kullen rymmer en mosaik av torra hagmarkstyper. I träd och buskskiktet finns gamla martallar, en och nypon. Mot Hederviken finns också en bård av gamla björkar och aspar. I två smärre partier har yngre tall och gran bildat dungar. Vegetationstyperna är torra. Kattfot, låsbräken, backtimjan, brudbröd, spåtistel, darrgräs samt backsippa växer inom området. Detta är en av backsippans nordligaste utpostlokaler i länet. En mindre del av kullen är sedan länge kraftigt igenväxt och ingår inte i Natura 2000-området.

Jordbrukslandskapet runt Öbacken har en välbevarad prägel. Bebyggelsen är i huvudsak samlad till det gamla byläget, kanske samma sedan yngre järnålder. Sockenkyrkan, strax norr om Öbacken, påbörjades under tidig medeltid och vägnätet har i huvudsak bevarad sträckning sedan åtminstone 200 år. Öbacken var på 1700-talet särstängslad slätteräng omgiven av vidsträckta, låglänta och fuktiga slätterängar. I väst utgjorde backen strand mot den ännu intakta sjön Hederviken. Vid 1800-talets slut var backen betesmark omgiven av den nu utdikade Hederviken samt åkermark på de före detta sidvallsängarna. Detta tillstånd har bestått under 1900-talet, men under några år under början av 2000-talet hade backen ett betesuppehåll.

Beskrivning av livsmiljöer***Silikatgräsmarker (6270)**

Denna naturtyp var huvudmotivet vid områdets utpekande. Backens hagmarksvegetation är i huvudsak torräng i sluttningar. Centralt och högt upp finns dock en större svacka med friska gräsmarker och någon liten fläck fuktäng med älgört. Backen har under 1990-talet röjts på en och nypon, som i några ruggar är på väg tillbaka. Även trädskiktet har glesats ut, men två dungar lämnades till skydd för djuren. En av dessa är blandskog med gran, tall och lövträd i nordost, den andra är långsträckt talldunge längs med den västra sluttningen. Här finns gamla vidkroniga tallar som vuxit upp som solitärer men som nu står i ett nästan slutet krontäcke tillsammans med yngre tall. De artrikaste torrängarna finns i nordvästra hörnet, där bland annat spåtistel och låsbräken förekommer rikligt.

Hällmarkstorräng (8230)

Spritt i hagen finns små kullar med blottad hällmark. Flera av dem har flacka kanter med betydande areal tunt, torkkänsligt jordtäcke, med artrik flora av ettåriga örter och fetknoppar. Här växer bland annat harklöver, femfingerört, knölsmörlomma, bergsyra, styvmorsviol, gul fetknopp och bergkorsört.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18677-2017

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.

Hällmarkstorräng (8230)

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Marken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Hela området ingår i en betesfälla som till största delen berättigar till miljöersättning för betesmarker och slåtterängar med särskilda värden och planeras ingå i ett sådant åtagande. I området kommer då de skötselvillkor som står i åtagandeplanen att gälla.

Behov av ytterligare reglering

Åtagandet om miljöersättning behöver fastställas för att säkra att området hävdas. Därutöver finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18677-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i åtagandeplanen för Öbacken. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Hela området	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete.</i>	Årligen.
	Röj igenväxningsvegetation såsom hallon och nypon som spritt sig när hävden varit för dålig och som betesdjuren inte rår på.	Vid behov.
	Röj bort enar som breder ut sig på bekostnad av den öppna betesmarken. Smala enar som växer uppåt sparas.	Vid behov

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Silikatgräsmarker (6270)	Gynnsamt
Hällmarkstorräng (8230)	Gynnsamt

Inventeringar i området och andra referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

Länsstyrelsens i Stockholm län, kulturmiljöenhet. Ylva Othzen. Närtuna by. Stencil

Länsstyrelsen i Stockholms län. Förslag till åtagandeplan för AB1026. 2016.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18677-2017

Karta

Ref: ©Lantmäteriet, 2005. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Ortofotokarta med livsmiljöerna avgränsade med grön linje